

REFUGEEES WELCOME?



VANDAAG HET PARCOURS VAN DE ASIELZOEKER BEGRIJPEN
VOOR EEN BETERE OPVANG MORGEN



VRIJDAG
GROEP

HOE ZIT HET MET DE 'VLUCHTELINGENCRISIS'?

In 2015 kende België een aanzienlijke crisis op vlak van de opvang van asielzoekers die onze grens waren overgestoken. We herinneren ons de beelden van de honderden asielzoekers die wekenlang in erbarmelijke omstandigheden overnachtten in het Maximiliaanpark in Brussel. Hoe zit het in 2016? Terwijl het aantal asielzoekers in 2015 verdubbelde ten opzichte van 2014 is de migratie-in-stroom voor het jaar 2016 onzeker en wordt er door sommigen gespeculeerd over het aantal toekomstige asielzoekers in België naar aanleiding van het recent gesloten akkoord tussen de Europese Unie en Turkije. De regering heeft overigens besloten om bepaalde tijdelijke asielcentra te sluiten, gezien de recente daling van de aanvragen, waardoor het risico van een gebrek aan beschikbare plaatsen toeneemt bij een grote instroom. Wat er ook gebeurt, het staat vast dat ons land een toestroom zal blijven zien van asielzoekers die vluchten voor oorlog en vervolgingen en dat ons land zijn internationale verplichtingen op het vlak van opvang en dienstverlening, zoals ze beschreven zijn in de Conventie van Genève, zal moeten nakomen.

WIE ZIJN ZE?

Het grote publiek noemt hen vluchtelingen, maar we moeten eerst en vooral een onderscheid maken tussen een asielzoeker, een vluchteling en een persoon onder subsidiaire bescherming. Een asielzoeker heeft een asielaanvraag ingediend in België, maar de autoriteiten hebben nog geen uitspraak gedaan over zijn lot. Een vluchteling is een persoon die is gevlucht voor vervolgingen wegens zijn ras, religie, nationaliteit of het behoren tot een bepaalde sociale groep binnen zijn land, terwijl subsidiaire bescherming wordt verleend aan personen die niet voldoen aan de voorwaarden voor het verkrijgen van het vluchtelingenstatuut, maar die toch zijn blootgesteld aan groot gevaar wanneer ze zouden terugkeren naar hun land van herkomst, vooral wanneer dit land in oorlog is¹. In beide gevallen erkent België hun zorgelijke situatie en kent het hen, op basis hiervan en na analyse van het dossier, het recht toe om in België te verblijven. Achter deze definities gaan tragische verhalen schuil van gezinnen die een sereen leven leidden en die tot ballingschap worden gedwongen omdat er oorlog uitbreekt in hun land. Zo is 70% van de vluchtelingen of personen onder subsidiaire bescherming² die recent werden erkend in België afkomstig uit conflictzones (vooral Irak, Syrië en Afghanistan) en laten ze een lange termijn situatie achter (volgens het UNHCR - het VN Vluchtelingenagentschap - bezit bijvoorbeeld 86% van de Syrische vluchtelingen minstens een diploma secundair onderwijs³). Ook al zijn veel vluchtelingen mannen die alleen op pad zijn gegaan als 'verkenner', toch dwingen de omstandigheden de vrouwen en kinderen ertoe om ook te vertrekken richting Europa en te genieten van een gezinshereniging: we zien een toenemend aantal vrouwen dat zich aanbiedt als asielzoeker en het aandeel niet-begeleide minderjarigen is opgelopen tot 8% van het totale aantal aanvragers sinds begin 2016, tegen 3% in 2014. Van deze minderjarigen is 15% niet eens 13 jaar...

¹ Zie woordenlijst onderaan in het document.

² Erkende vluchtelingen en personen onder subsidiaire bescherming

³ Enquête door de grensdiensten uitgevoerd onder 1.245 Syriërs in op verschillende plaatsen in Griekenland tussen april en september 2015.

HOE WORDEN ZE ONTVANGEN IN BELGIË?

Tussen zijn eerste stap op Belgische bodem en het verkrijgen van het vluchtelingenstatuut, dat rechten en een verblijf in ons land garandeert, volgt de asielzoeker een parcours dat bestaat uit verschillende stappen, waarbij hij zijn weg moet zoeken van de ene naar de andere Belgische instelling. Administratieve stappen in een vreemde taal, lange procedures, moeilijke omstandigheden in de centra en een integratie vol hinderlagen... Dit proces kan zeer moeilijk zijn en kan meerdere jaren in beslag nemen. Ook al toont België zich een goede leerling wat de opvang in Europa betreft, toch zou het zich meer kunnen inspannen om deze struikelblokken te vermijden.

DE VRIJDAGGROEP BUIGT ZICH OVER HET PARCOURS VAN DE ASIELZOEKERS IN BELGIË

Vandaag het parcours van wie aankomt in ons land begrijpen, om het te verbeteren voor wie in de toekomst nog volgt: dat is de doelstelling van dit rapport van de Vrijdaggroep. Het illustreert het typische parcours van een jonge Syriër, die we Adnan zullen noemen, die vlucht uit zijn geboortestad Aleppo en die alleen aankomt in België om er asiel aan te vragen. Door zijn leeftijd en de humanitaire en veiligheids crisis in zijn land, is Adnan representatief voor de aanvragers die momenteel aan onze grenzen aankomen. Van zijn aankomst in België tot zijn integratie in de Belgische maatschappij als vluchteling: voor elke stap worden de problemen die men tegenkomt geïllustreerd, samen met de mogelijke oplossingen die zowel de overheidsinstanties als particuliere dienstenverleners, het maatschappelijk middenveld en burgers individueel zouden kunnen aanreiken. Samen kunnen deze initiatieven het leven van nieuwe asielzoekers veranderen en bijdragen tot een opvang- en integratiebeleid dat strookt met de waarden die ons land beweert te verdedigen.

ADNAN, EEN VAN DE VELE ASIELZOEKERS...

Adnan werd vorige week 28 jaar. Hij vierde zijn verjaardag met zijn vrienden in zijn geboortestad Aleppo, de tweede grootste stad van Syrië. Adnan is leraar geschiedenis in het secundair onderwijs. Aleppo werd gespaard aan het begin van de burgeroorlog in maart 2011, maar wordt nu zwaar onder vuur genomen. De ene dag zijn het de regeringstroepen die het front domineren, de volgende dag zijn het de rebellenlegers die de bovenhand krijgen, zodat de bombardementen om het uur wel een burger doden. Hamed, de jeugdvriend van Adnan, werd gisteren getroffen. Om veiligheidsredenen heeft de school besloten haar deuren dicht te doen. De situatie is onhoudbaar en Adnan ziet dit in. Op advies van zijn ouders zoekt hij 4.000 euro bij elkaar, wat overeenstemt met bijna een jaarloon, om het land te ontvluchten richting Europa. Adnan besluit om de route via Turkije te nemen, die hem de minst gevaarlijke lijkt. Hij komt aan in de Turkse grensstad Kilis, waar 2,7 miljoen andere Syriërs al eerder arriveerden. Door een smokkelaar, die hem 2.000 euro aanrekent, wordt hij met een vrachtwagen naar de Turkse stad Izmir gebracht, tegenover Griekenland. Hij verblijft er enkele dagen in een onderkomen woning samen met andere migranten tot hij midden in de nacht wordt gewekt door de smokkelaar om naar het strand te gaan en aan boord te gaan van een opblaasboot die hij deelt met meer dan 40 andere migranten. Hij heeft geluk: de boot bereikt de Europese bodem veilig. Dat is niet voor iedereen het geval. Via de sociale netwerken neemt hij contact op met een andere smokkelaar om naar België te geraken, via Macedonië, Servië, Hongarije, Oostenrijk en Duitsland, met de trein en de bus, maar vooral te voet. Adnan komt uiteindelijk aan in België en wil er asiel aanvragen. Zijn reis heeft in totaal 3 maanden geduurd en hij heeft zijn leven meerdere keren gewaagd. Met zijn profiel en volgens de statistieken heeft hij bijna 90% kans om het subsidiaire beschermingsstatuut te krijgen en een verblijfsvergunning aan het einde van het parcours dat hem nog wacht. De weg tot aan het verkrijgen van dit statuut zal echter nog lang zijn.

1

AANKOMST IN BELGIË EN PREREGISTRATIE

Adnan komt in België aan na zijn barre zwerftocht. Hij weet niet waar hij heen moet. Andere Syriërs raden hem aan om naar de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) te gaan om zich te registreren als asielzoeker. Bij de DVZ wordt hij 'gepreregistreerd' door hem een nummer te geven, zijn foto en vingerafdrukken te nemen. Een informatiecentrum van een vereniging raadt hem aan de nacht door te brengen bij Samusocial.



4 DAGEN

2

REGISTRATIE ALS ASIELZOEKER

Na drie dagen wachten, kan Adnan zich eindelijk registreren als asielzoeker bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). Hij wordt kort ondervraagd om zijn parcours te begrijpen en zijn aanvraag te beoordelen. Hij ontvangt vervolgens een document dat hem het statuut van asielzoeker verleent en het recht om te verblijven in een openbaar opvangcentrum. Zonder hem te raadplegen, wordt hem meegedeeld dat hij zal worden opgevolgd in het Frans, maar met een tolk die Arabisch spreekt.

⁴ Dit document is Bijlage 26. Als de DVZ beslist dat België niet het eerste land van opvang of preopvang is, vraagt men aan het eerste opvangland om hem terug te nemen – Adnan ontvangt dan de Bijlage 26 Quater en krijgt een Dublin-procedure; deze kan 8 maanden tot 1 jaar duren en moet bepalen of hij in een gesloten centrum moet worden geplaatst in afwachting van zijn uitwijzing naar zijn eerste opvangland of of hij asielzoeker wordt in België.



1 DAG TOT MEERDERE WEKEN

PROBLEMEN

- Er bestaat geen uniek opvangloket ingericht door de overheid om nieuwkomers als Adnan op te vangen, te informeren en bij te staan.
- Ondanks de preregistratie is de migrant nog niet erkend als asielzoeker en beschikt hij over geen enkel recht op het grondgebied, in het bijzonder het recht op een opvangplaats. De pre-opvangstructuren zoals WTC2 en 3 zijn niet structureel, zodat de nieuwkomers geen slaapplaats kunnen vinden.

OPLOSSINGEN

Een uniek loket openen voor opvang en structurele informatie, zich inspirerend op initiatieven als Startpunt, georganiseerd door Vluchtelingenwerk.

De asielzoeker erkennen vanaf de preregistratie, om hem een minimumopvang te kunnen aanbieden, bijvoorbeeld via de 'bufferplaatsen' in de structurele opvangcentra van Fedasil.



PRIVÉ



OVERHEID



BURGERS

PROBLEMEN

- De registratie-aanvragen variëren sterk op slechts enkele maanden tijd (in een verhouding van 1 op 4)⁵, de DVZ kan haar registratiecapaciteit dus moeilijk aanpassen bij een grotere toestroom.
- De registratieprocedure vereist soms verschillende bezoeken, waardoor de asielzoeker verplicht is zich telkens opnieuw aan te melden – wat meerdere weken in beslag kan nemen.
- De asielzoeker mag niet vergezeld worden door een advocaat tijdens het zogenaamde 'Dublin-verhoor', om te bepalen welke staat verantwoordelijk is voor de behandeling van zijn aanvraag, terwijl het vaak om complexe zaken gaat.

OPLOSSINGEN

De flexibiliteit van het aantal personeelsleden op de Dienst Vreemdelingenzaken moet toenemen, bijvoorbeeld door vrijwillige 'reservebeambten' op te leiden die steun kunnen bieden en door openingsdagen te voorzien in het weekend wanneer dat nodig is, zoals in andere Europese landen wordt gedaan.

Aanzetten tot een hergroepering⁶ en vereenvoudiging van de registratieprocedure.

Betere informatie verstrekken aan wie informeert naar gespecialiseerde advocatenkantoren en deze advocaten toelaten om de Dublin-verhoren bij te wonen.

⁵ Zo waren er in 2015 bijvoorbeeld 1.313 aanvragen (eerste en meervoudige aanvragen) in januari en 5.512 in september.

⁶ Wij verstaan hieronder een hergroepering van de registratie bij de DVZ en van de vragenlijst die de DVZ moet invullen voor het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) (zie stap 4).

VERBLIJF IN EEN OPVANGCENTRUM

Adnan moet zich nu registreren op het kantoor van het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers (Fedasil). Hij ondergaat een medisch onderzoek, waarna Fedasil hem op een willekeurige manier een plaats toewijst in een nieuw centrum in de provincie Luxemburg. Hij gaat ernaartoe en verblijft er meerdere maanden, in afwachting van zijn gesprek met het Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS). De omstandigheden in het centrum zijn soms moeilijk, omdat hij zijn slaapzaal deelt met verschillende andere asielzoekers. Om hem te helpen bij het begrijpen van de procedure en de status van zijn dossier, wordt Adnan ondersteund door een sociaal assistent(e) die helaas veel te veel werk heeft. Hij kan ook taalcursussen volgen. De eerste 4 maanden mag hij niet werken, hij heeft niet veel geld om het centrum te verlaten (hij krijgt 7 euro per week) en er zijn zo weinig activiteiten dat Adnan soms ruzies ziet uitbarsten.





PROBLEMEN

- De omstandigheden kunnen moeilijk zijn in de centra die niet rechtstreeks door Fedasil worden beheerd, in het bijzonder de noodopvangcentra die recent werden geopend en die geen of weinig ervaring hebben met de opvang van asielzoekers⁷.
- De bijstand is vaak minder dan optimaal, omdat de sociale assistenten en tolken veel te veel werk hebben door de enorme toename aan dossiers (de normen voorzien ongeveer 40 dossiers voor de assistenten).



OPLOSSINGEN



De normen voor het verblijf in de niet-structurele centra harmoniseren, in het bijzonder voor de centra die recent openden en de auditfrequentie voor deze centra gevoelig optrekken; de omzetting van het opvangpark in individuele opvangstructuren⁸ bevorderen, de bewoners toelaten om zich collectief uit te drukken via een bewonersraad.

De begeleiding en integratiehulp voor de asielzoekers verbeteren, bijvoorbeeld:

- De toegang tot taalcursussen verbreden en systematischer toepassen en de structuur ervan herbekijken om ze onmiddellijk nuttig te maken binnen de asielprocedure en het toekomstige professionele traject;
- De ontwikkeling of afwerking subsidiëren van onlineportalen die men kan raadplegen via smartphone en die algemene informatie verstrekken over de asielprocedure, met taallessen/een vertaaltool en integratieadvies (zoals de app 'Ankommen' in Duitsland⁹);

- Het gebrek aan bezigheden leidt tot spanningen, en activiteiten buiten het centrum liggen financieel buiten bereik. De asielzoekers hebben geen geld en zitten 'vast' in het centrum waar gemeenschapsdiensten worden betaald ten belope van 1 euro/uur.
- De taalcursussen worden niet systematisch gegeven in alle opvangcentra – dit behoort niet tot de missie van Fedasil.

Naar het voorbeeld van Nederland: het formaliseren als een openbare missie en het aanmoedigen van

- informele uitwisselingen van het type mentoraat/sportactiviteiten met lokale vrijwilligers en de bewoners van de centra om een culturele, taal- en sportieve uitwisseling toe te laten (zoals de initiatieven Singa Langue et Culture of Singa Sports in Frankrijk);
- de tussenkomst van externe verenigingen in de centra om de sociale begeleiding aan te vullen waar nodig en om opleidingsateliers en ludieke activiteiten in te richten;

Een platform voor tewerkstelling steunen of uitrollen ('Werkeer' in Duitsland), zodat de bewoners van de centra op de hoogte zijn van de werkaanbiedingen in lokale ondernemingen zodra ze een werkvergunning hebben.

De financiële tussenkomst voor geleverde gemeenschapsdiensten optrekken naar het niveau van het minimumuurloon.

⁷ Het merendeel van de centra beantwoordt aan of overstijgt de internationale normen en voorziet meerdere diensten. In bepaalde centra die niet rechtstreeks worden beheerd door Fedasil worden echter verschillende etnische groepen en nationaliteiten, alsook volwassenen en minderjarigen (MENA), samen ondergebracht in dezelfde slaapzaal, wat leidt tot spanningen tussen de gemeenschappen en precare situaties voor kwetsbare minderjarigen. Het gebeurt dat de oproepen voor de opvolging van het dossier niet aankomen, dat de sociale opvolging niet wordt uitgevoerd, dat de contacten met advocaten moeilijk verlopen en dat de basisdienstverlening (voeding en opvang) niet volledig verzekerd worden. ⁸ De individuele structuren zijn 'unifamiliale' units voor een gezin of individu (appartement, klein huis) die de asielzoeker toelaten om binnen de lokale gemeenschap te leven en ermee in contact te staan om zo zijn integratie te bevorderen. ⁹ De app 'Ankommen' werd in Duitsland gelanceerd door de overheid en biedt basistaalcursussen, informatie over de asielprocedure, advies voor het vinden van werk/een beroepsopleiding, informatie over de sociale waarden en normen van het land en fora

5

1 TOT MEERDERE MAANDEN

BESLISSING VAN HET CGVS

Drie maanden na zijn tweede onderhoud ontvangt Adnan een brief met de mededeling van het CGVS: hij heeft het statuut van subsidiaire bescherming gekregen en een tijdelijke verblijfsvergunning. Adnan is nu gerust. Hij vraagt aan de sociaal assistent van het centrum wat hij nu best doet. Hij gaat zijn verblijfsvergunning afhalen bij de gemeente, wat tijd vraagt omdat Adnan zich nog niet goed kan uitdrukken in het Frans. Hij moet ook verplicht een gratis inburgeringscursus volgen om hem te helpen de basiskennis over de werking van de Belgische maatschappij te verwerven. Dat helpt goed.

1 DAG TOT MEERDERE MAANDEN

4

GESPREK MET HET CGVS GEDURENDE HET VERBLIJF

Nog steeds in het centrum ontvangt Adnan na 4 maanden een oproep voor zijn gesprek bij het CGVS om 8.30 u 's ochtends in Brussel. Hij vertrekt de dag ervoor 's avonds en slaapt op straat om er op tijd te zijn. Adnan wordt gedurende 4 uur ondervraagd, door een tolk die hij niet kent, over zijn herkomst en zijn parcours, om na te gaan of hij in aanmerking komt voor het vluchtelingenstatuut of subsidiaire bescherming. Wanneer het gesprek gedaan is, vertrekt hij opnieuw met de trein richting centrum. Zijn verklaring wordt door het CGVS als onvolledig beschouwd om een beslissing te kunnen nemen en hij wordt via een schrijven opnieuw opgeroepen voor een bijkomend verhoor drie weken later.



PROBLEMEN

- Duur van de dossiers: de tijd die verstrijkt tussen de registratie bij de Dienst Vreemdelingenzaken en de oproep van het CGVS varieert van 3 maanden tot meerdere jaren naargelang het dossier, onder meer door de grote achterstand (6.800 dossiers in december 2015).
- Beheer van de oproepen: voor het uur waarop de asielzoeker aanwezig moet zijn voor het verhoor, wordt geen rekening gehouden met de afstand tussen het asielcentrum en het CGVS, de verhoren beginnen met vertraging wegens dubbele afspraken. De asielzoeker vindt geen opvangplaats om de nacht door te brengen.
- Er is een groot verloop bij de beambten die de verhoren uitvoeren, waardoor de expertise binnen het Commissariaat-Generaal verbrokkelt.

OPLOSSINGEN



Het beheer van de dossiers van het CGVS verbeteren door een beperkte termijn te bepalen tussen het eerste en het tweede verhoor en door het beheer van de planning van de verhoren te optimaliseren.

Een ‘task force’ samenstellen om de structurele achterstand van de dossiers definitief op te vangen.

De asielzoekers informeren en hen toestaan om te logeren in de bestaande opvangcentra wanneer ze de nacht moeten doorbrengen in Brussel voor een verhoor.

Gepaste procedures invoeren voor personeelsbeheer bij het CGVS om overbelasting te voorkomen en om de vertrekken bij het CGVS tijdig op te vangen.

PROBLEMEN

- De termijn van maximum 3 maanden tussen het laatste verhoor bij het CGVS en de beslissing wordt niet gerespecteerd, wat leidt tot soms lange termijnen.
- Als de beslissing van het CGVS negatief is (weigering van het vluchtelingenstatuut of van de subsidiaire bescherming), dient de asielzoeker vaak een beroep in voor een ad-hocrechtbank: met een Franstalige (de CCE) en Nederlandstalige kamer (de RVV)¹⁰. De eindbeslissing varieert, naargelang de taalrol.
- Welke beslissing er ook genomen wordt, deze procedure kan lang aanslepen door de opgestapelde werklast van deze rechtbank en een gebrek aan overleg, coördinatie en uitwisseling van niet-gevoelige informatie (algemene informatie over het land, gegevens, fiches) tussen het CGVS en deze instanties.
- De taallessen, de belangrijkste integratiebarrière, zijn niet verplicht binnen het integratieparcours in Wallonië¹¹.

OPLOSSINGEN



Zich houden aan de voorziene termijn van maximum 3 maanden om tot een beslissing te komen.

Een striktere definiëring van de interpretatie van het beroep, om grote variaties te vermijden in de uitspraken naargelang de taalrol.

Vertegenwoordigers van het CGVS en van de CCE/RVV aanzetten om efficiëntere coördinatiemechanismen overeen te komen, om dossierinformatie uit te wisselen en het nodige krediet te geven als de verstrekte informatie niet tegenstrijdig is.

De taallessen verplicht maken binnen het integratieparcours in Wallonië en Brussel en ze

¹⁰ De ‘Conseil du Contentieux des Etrangers’ voor de Franstaligen; de ‘Raad voor Vreemdelingenbetwistingen’ voor de Nederlandstaligen.

¹¹ De taalopleiding maakt deel uit van de tweede, niet verplichte fase van het integratieparcours in Wallonië.

START VAN HET LEVEN IN BELGIË

Adnan is ongerust: nadat hij de gunstige uitspraak heeft ontvangen van het CGVS, liet het centrum hem weten dat hij twee maanden heeft om het te verlaten en een privéwoning te vinden. Hij is verplicht langer in het centrum te blijven dan toegestaan, omdat hij er niet in slaagt om een verblijfplaats te vinden: hij beheerst de Franse taal nog niet voldoende, heeft geen spaargeld om een huurwaarborg te betalen en begrijpt de te ondernemen stappen niet. Hij wordt ingelicht over het OCMW, maar dat ontvangt hem niet zolang hij niet in de gemeente woonachtig is. Hij aanvaardt een precair, tijdelijk logement bij kennissen in ruil voor diensten. Een nieuw leven in België uitbouwen, is moeilijk: hij begrijpt de basis van het Belgische dagelijkse leven niet en hij moet zijn plan trekken met slecht betaalde baantjes in de informele economie.





PROBLEMEN

- Er bestaat een juridische leemte in de begeleiding bij het zoeken van een verblijfplaats: buiten enkele bestaande hulpstructuren kunnen de vluchtelingen noch een beroep doen op de begeleider van het centrum omdat hij het verlaat, noch genieten van ondersteuning door het OCMW, omdat hij nog niet gedomicilieerd is. De omstandigheden waarin hij een onderkomen moet vinden, zorgen ervoor dat de toegang tot een woning quasi onmogelijk is. Hierdoor verblijven de vluchtelingen langer in de centra ondanks de druk van deze laatste om ze te verlaten.
- De opname in de arbeidsmarkt wordt bemoeilijkt: buitenlandse diploma's worden niet makkelijk erkend door België zonder bewijs en dit bewijs wordt meestal traag of helemaal niet doorgegeven vanuit het land van herkomst. Ondernemingen leggen strenge criteria op wat vluchtelingen betreft of vereisen dat de werknemer tweetalig Nederlands-Frans is of houder van een Europees diploma, terwijl dat voor de uit te voeren arbeid niet nodig is.
- Er bestaan weinig gesubsidieerde sociale en maatschappelijke integratieprogramma's buiten het integratieparcours; terwijl sociale banden smeden binnen de Belgische maatschappij net toelaat om de taal te oefenen en sneller werk te vinden.



OPLOSSINGEN



De overgang van statuut van asielzoeker naar dat van erkend vluchteling vergemakkelijken via de publicatie, op te nemen in onder meer het integratieparcours, van een 'get started kit' in meerdere talen waarin de eerste administratieve stappen en belangrijkste hulpmiddelen worden toegelicht.

De zoektocht naar een woonplaats voor de vluchteling vergemakkelijken door het institutionaliseren en subsidiëren van hulpfondsen voor de huurwaarborg en door de OCMW's uit te nodigen om te helpen bij de zoektocht en toegang tot woonplaatsen, ook al woont de vluchteling nog niet in de gemeente; het opvangplan in de gemeentes formaliseren en zorgen voor een sociale omkadering door het OCMW bij de opvang.

Het financieel duurzaam maken van een burgerplatform dat ontmoetingen organiseert tussen vluchtelingen en burgers die graag onderdak willen aanbieden en dat deze burgers zou kunnen informeren (zoals het initiatief 'Refugees welcome', de onlineplatformen die worden ontwikkeld door verenigingen of de huisvestingscampagne van Caritas International).

Het oprichten of uitbreiden van een gesuperviseerd opvangnetwerk dat een tijdelijke opname in de maatschappij toelaat (maximum 6 maanden) voor vluchtelingen met een slechte verblijfplaats of zonder vast adres (zoals het initiatief CALM of 'Comme A La Maison' in Frankrijk); een weerwoord bieden op het initiatief gastvrijegemeente.be en Pleegzorg Vlaanderen in Wallonië en Brussel, voor de oprichting van een netwerk opvanggezinnen en begeleiding binnen de gemeentes.

Via het VBO en de VDAB de ondernemingen bewustmaken rond tewerkstelling voor vluchtelingen, volledige informatie geven over de mogelijkheden voor jobs/ een mentoraat voor de vluchtelingen, en platformen uitrollen zoals hiapp.be van VDAB om de vluchtelingen in contact te brengen met de werkgevers en de burgers.

De criteria en vereisten herbekijken voor de erkenning van de diploma's van vluchtelingen, rekening houdend met de situatie in het land van herkomst en de moeilijkheid om de vereiste bewijsstukken in handen te krijgen.

CONCRETE TOEPASSINGSPISTES VOOR BURGERS EN DE PRIVÉSECTOR

Wilt u wat tijd vrijmaken voor de vluchtelingen?

Dit is een niet-exhaustieve lijst mogelijkheden:

- ☐ Caritas International helpt slachtoffers van oorlog, natuurrampen en armoede. Deze organisatie steunt migranten door een humanitair en individueel antwoord te bieden op hun migratieparcours. Neem contact op met Caritas om vrijwilliger te worden in de opvangcentra of voor integratie-activiteiten en het huisvesten van vluchtelingen: <http://www.caritas-int.be/nl/page/vrijwilliger-worden-bij-caritas>
- ☐ De vzw Ciré wil de rechten van de vreemdelingen versterken, naast het asielrecht, en erover waken dat het gevoerde beleid overeenstemt met de principes van de verklaring van de rechten van de mens, aan de hand van politieke actie, sensibilisering van de publieke opinie en diverse acties (opvangdienst voor vluchtelingen, lessen Frans, informatiedienst). De vzw stelt verschillende alternatieven voor vrijwilligers voor, zoals het peterschap van een asielzoeker met een individueel verblijf om de integratie te vergemakkelijken (in partnerschap met de Koning Boudewijnstichting): <http://www.cire.be/>
- ☐ Vzw Convivial begeleidt vluchtelingen, personen onder subsidiaire bescherming en asielzoekers tijdens heel hun parcours, van hun huisvesting tot hun inburgering en socioprofessionele inschakeling in België. U kunt hen als vrijwilliger vervoegen voor een reeks initiatieven: <http://convivial.be/j-aide/>
- ☐ Het Rode Kruis van België biedt meerdere opvangdiensten voor vluchtelingen aan en leidt vrijwilligers op voor een aantal van hun activiteiten: <http://www.rodekruis.be/-wat-kan-jij-doen/word-vrijwilliger/>
- ☐ Vluchtelingenwerk spant zich in voor en verdedigt de rechten van personen op de vlucht voor oorlog, geweld en vervolging in hun land aan de hand van hun team en een actief netwerk van vrijwilligers. De vereniging biedt tal van mogelijkheden voor vrijwilligers, naargelang de tijd die u kunt vrijmaken: <http://www.vluchtelingenwerk.be/word-vrijwilliger>
- ☐ Duo for Job (<http://www.duoforajob.be/>) brengt jonge vluchtelingen die actief op zoek zijn naar een baan in contact met personen boven de 50 jaar, zodat deze laatsten hen kunnen ondersteunen in hun aanpak.
- ☐ De centra van Fedasil stellen vrijwilligers voor om deel te nemen aan de organisatie van de centra en hun activiteiten: <http://fedasil.be/nl/jobs/benevolesnl>
- ☐ Neem contact op met uw gemeente om meer te weten te komen over lokale initiatieven.

Hebt u een opvangplaats waar u tijdelijk een vluchteling kunt onderbrengen?

- ☐ Neem contact op met Fedasil, het Rode Kruis België, Vluchtelingenwerk of Ciré om te bekijken of uw opvangplaats in aanmerking komt als individuele huisvesting (gesubsidieerd).
- ☐ Neem contact op met Caritas die een campagne voert voor 10.000 tijdelijke opvangplaatsen voor vluchtelingen: <http://www.caritas-int.be/nl/page/10000-vluchtelingen-zoeken-een-huurwoning> of SafeSpace, een vereniging die eigenaars in contact brengt met vluchtelingen: <https://safespaceinitiative.wordpress.com/>

Hebt u geld dat u wilt lenen of schenken?

- ☐ Bied een intrestvrije lening aan bij het leningenfonds van de vzw Convival om vluchtelingen in staat te stellen om hun huurwaarborg te betalen voor een eerste woning: <http://convivial.be/je-prete/>
- ☐ Doe aan gift aan non-profitorganisaties (Rode Kruis België, vzw Ciré, Vluchtelingenwerk, Caritas International)

Bent u een privéorganisatie die de beroepsintegratie van de vluchtelingen wil bevorderen?

- ☐ Neem contact op met Vluchtelingenwerk om bètatester te worden van de app hiapp.be, die vluchtelingen in contact moet brengen met de arbeidsmarkt.
- ☐ Neem contact op met een van de hierboven vermelde verenigingen voor hun programma 'ondernemingen'.

WOORDENSCHAT

Term	Definitie
EEN ERKEND (POLITIEK) VLUCHTELING	Een persoon die het statuut vluchteling heeft verkregen van een derde staat, omdat hij zijn land ontvluchtte en er niet naar kan terugkeren zonder bescherming van zijn land, uit vrees voor vervolging vanwege nationaliteit, ras, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep.
EEN SUBSIDIAIR BESCHERMDE	Een persoon die het statuut van subsidiair beschermde heeft verkregen, omdat hij een reëel risico loopt om slachtoffer te worden van blind geweld en wordt blootgesteld aan groot gevaar in zijn land van herkomst.
EEN ASIELZOEKER	Persoon die asiel aanvraagt. Hij wordt pas als vluchteling beschouwd wanneer zijn aanvraag is aanvaard.
EEN IMMIGRANT	Een persoon die zich heeft gevestigd in een ander land. Immigranten kiezen om te verhuizen, terwijl vluchtelingen worden gedwongen om hun land te ontvluchten.
EEN ECONOMISCHE MIGRANT	Een persoon die naar een ander land gaat om er te werken of voor een betere economische toekomst. Deze term wordt correct gebruikt wanneer de motivatie zuiver economisch is. De motivaties van migranten zijn echter meestal erg complex en niet noodzakelijkerwijs meteen identificeerbaar.
EEN STAATLOZE	Een persoon die door geen enkel land wordt beschouwd als zijn onderdaan en die dus geen nationaliteit heeft. Sommige (maar niet alle) vluchtelingen zijn staatloos. Op dezelfde manier zijn niet alle staatlozen noodzakelijkerwijs vluchtelingen.
EEN ILLEGALE	Een persoon die geen toelating heeft gekregen om in het land te blijven of die is gebleven na het verstrijken van de geldigheidsperiode van zijn verblijfsvergunning. Onder deze term vallen ook de personen die het slachtoffer zijn van het falen van het systeem, zoals asielzoekers waarvan de aanvraag werd geweigerd maar die niet werden teruggestuurd wegens een algemene risicosituatie in hun land van herkomst.
DE DIENST VREEMDELINGEN -ZAKEN (DVZ)	De Dienst Vreemdelingenzaken staat onder voogdij van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken om het beheer van de migratiestromen te verzekeren in samenwerking met verschillende partners. Deze dienst komt tussen voor het afleveren van visa, verblijfsvergunningen van korte duur of van lange duur. Hij is verantwoordelijk voor de registratie van de asielaanvragen in België. De Dienst Vreemdelingenzaken verzekert ook de vrijwillige terugkeer of de uitzetting van personen die hier illegaal verblijven.
HET COMMISSARIAAT -GENERAAL VOOR VLUCHTELINGEN EN STAATLOZEN (CGVS)	Het 'Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen' (CGVS) is een onafhankelijke federale administratie die bescherming moet bieden aan personen die een risico van vervolging lopen of die aan groot gevaar worden blootgesteld bij terugkeer naar hun land. De commissaris-generaal bestudeert eerst of de asielzoeker kan worden erkend als vluchteling. Als dit niet het geval is, bekijkt hij of de aanvrager het statuut van subsidiair beschermde kan krijgen.
FEDASIL	Het 'Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers' (Fedasil) is een semioverheidsinstelling van openbaar nut, onder voogdij van de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie. Ze is belast met de opvang van de asielaanvragers en andere doelgroepen, het garanderen van de kwaliteit en conformiteit binnen de verschillende opvangmodaliteiten en het garanderen van de coördinatie van de verschillende programma's voor vrijwillige terugkeer.
DE RAAD VOOR VREEMDELINGEN -BETWISTINGEN (RVV)	De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen is een onafhankelijke administratieve rechtbank. Bij de Raad kan in beroep worden gegaan tegen de beslissingen van het Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen, tegen de beslissingen van de Dienst Vreemdelingenzaken en tegen alle andere individuele beslissingen die worden genomen over toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de uitzetting van vreemdelingen.

BEDANKINGEN:

Het redactieteam wil de organisaties bedanken die zich inzetten voor de opvang van de asielzoekers en die hun tijd en de nodige informatie hebben geschonken aan het opstellen van dit rapport, in het bijzonder de vzw Ciré, Fedasil, het Rode Kruis België, Vluchtelingenwerk en Duo for a Job.

Het redactieteam bedankt in het bijzonder Samantha Butereli, Liola de Furstenberg, Matthieu Lys, Matthieu Le Grelle, Fateh Kazmouz, het burgerplatform, de leden van de Vrijdaggroep, alsook alle anderen, onder wie verschillende asielzoekers die liever anoniem blijven en die persoonlijk hebben bijgedragen aan de redactie of het nalezen van dit rapport.

AUTEURS VAN HET RAPPORT:

Aline Buysschaert, Thomas Dermine, Vanessa Lion, Maxime Parmentier



VRJDAG
GROEP